

INVESTICE DO ROZVOJE VZDĚLÁVÁNÍ

REKVALIFIKACÍM ZAČALA NOVÁ ETAPA

UNIV3

Obsah

UNIV 3 je v polovině.....	5
Do druhé poloviny svého řešení vstupuje projekt Ministerstva školství nazvaný UNIV 3 – podpora procesů uznávání. Jeho cílem je zkvalitnit systém rekvalifikací u nás a modernizovat akreditační proces.	
Od chemiků po truhláře: na školách vznikají programy.....	7
Projekt UNIV 3 je řešen ve všech krajích ČR s výjimkou Prahy.	
Programy gestorované školami v první vlně UNIV 3	9
Dvě úvodní konference	13
Před zahájením prvních pilotních ověřování programů 1. vlny se účastníci projektu UNIV 3 sešli v únoru 2013 na dvou úvodních konferencích, pořádaných 21. a 22.2. ve středočeské Nesuchyni a 25. a 26.2. v Brně.	
Rekvalifikovaní boudaři masa mohou najít práci mimo svůj region nebo v supermarketech	15
Příklad dobré praxe	
Objektivně zhodnotit znalosti je úkol plný úskalí.....	19
Zhodnotit znalosti dospělých lidí, kteří vstupují do procesu uznávání jejich kvalifikace, to bude při zkoušce úkolem hodnotitelů ze středních škol v projektu UNIV 3.	

UNIV3

UNIV 3 JE V POLOVINĚ

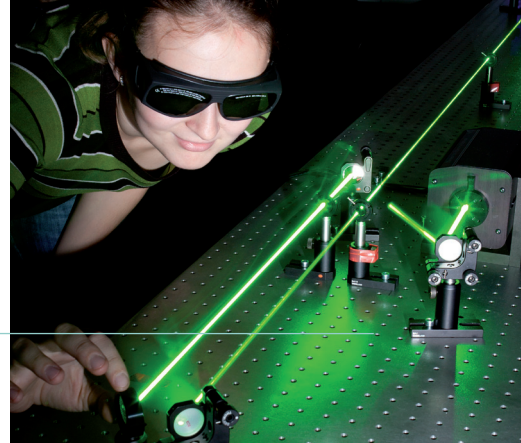
Do druhé poloviny svého řešení vstupuje projekt ministerstva školství nazvaný UNIV 3 – podpora procesů uznávání. Jeho cílem je zkvalitnit systém rekvalifikací u nás a modernizovat akreditační proces.

Projekty UNIV (konkrétně UNIV a UNIV 2 KRAJE) řeší od roku 2005 na základě zadání MŠMT ČR Národní ústav pro vzdělávání v Praze. V předchozím projektu UNIV 2 KRAJE se 325 středních škol ve třinácti krajích učilo lektorovat dospělé, tvořit pro ně vzdělávací programy podle potřeb v regionu a umět je také uplatnit ve spolupráci se sociálními partnery.

Navazující UNIV 3 začal v únoru 2012 a pokračuje do srpna roku 2014. Zatímco se předchozí dva projekty zaměřily na postupnou přeměnu škol v centra celoživotního učení, tentokrát propojí rekvalifikace, kterými se lidé připravují k vykonání zkoušky, s tzv. „procesem uznávání“ dovedností a znalostí zájemců o rekvalifikaci. Zákon č. 179/2006 Sb. umožnil začít vytvářet oficiální standardy k tomu, aby takovéto kompetence v profesních (dříve dílčích) kvalifikacích mohly být oficiálně zhodnoceny a uznány. K tomu začal projekt UNIV 3 vytvářet síť hodnotitelů, kteří budou schopni v daných profesních kvalifikacích znalosti uchazečů ověřit a případně navrhnout jejich potřebná doplnění.

V úvodní fázi projektu UNIV 3 se proto vzdělavatelé ze škol postupně scházeli každý týden na seminářích v pardubickém hotelu Labe, kde se sami vzdělali pro roli hodnotitelů a průvodců. To zajistí dostatek odborníků (mimo projekt autorizovaných osob) pro přípravu modulových programů a uznávání i po ukončení projektu.

Na dalších seminářích se účastníci projektu ze škol postupně učili tvorbě modulových programů podle standardů NSK. Jejich vědomosti v oblasti pilotního ověřování programů zase prohloubily konference (prakticky zaměřené dvoudenní workshopy), organizované 15. – 16.4. a 16. – 17.4. v Zámeckém hotelu Třešť, 23. – 24.4. v hotelu Flora Olomouc a 29. – 30.4. v hotelu Primavera Plzeň. Vedle toho začaly školy v projektu tvořit první vlnu modulových rekvalifikačních programů, kterých bude celkem připraveno 350 a po ukončení projektu budou k dispozici všem subjektům poskytujícím rekvalifikační vzdělávání. Současně budou využívány i v procesu akreditace rekvalifikací. Všechny budou vycházet ze standardů Národní soustavy kvalifikací (NSK), tedy z oficiální databáze dovedností potřebných pro výkon dané konkrétní profesní kvalifikace.

Školy také v polovině projektu začaly některé programy pilotně ověřovat s prvními účastníky (ti mají účast zdarma). Celkem se uskuteční 600 takových ověření pro různé kvalifikace. K „pilotážím“ se budou vyjadřovat především zaměstnavatelé, o spolupráci budou žádány autorizující orgány a úřady práce.

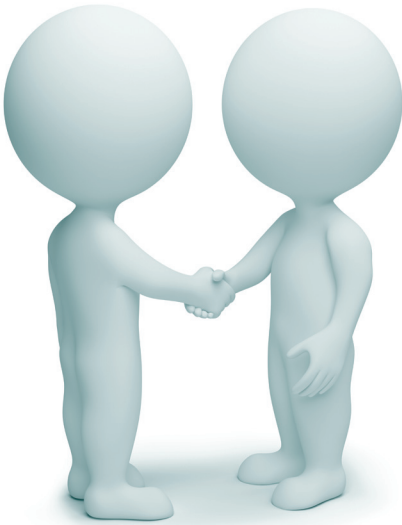
OD CHEMIKŮ PO TRUHLÁŘE: NA ŠKOLÁCH VZNIKAJÍ PROGRAMY

Projekt UNIV 3 je řešen ve všech krajích ČR s výjimkou Prahy.

Do projektu UNIV 3 se v první fázi ve 13 krajích zapojilo 192 škol, z nichž 181 má již velké zkušenosti z účasti v projektu UNIV 2 KRAJE.

V 1. vlně UNIV 3 vytvořily zapojené školy 184 vzdělávacích programů, které jsou nyní ve fázi posuzování.

Počet dosud zapojených škol v projektu UNIV 3 / z toho počet škol zapojených už v projektu UNIV 2 KRAJE / počet programů gestorovaných školami v 1. vlně projektu UNIV 3:

Moravskoslezský	9	9	8
Vysočina	14	14	25
Zlínský	21	20	12
Olomoucký	27	23	9
Jihomoravský	18	18	18
Jihočeský	20	19	22
Plzeňský	10	10	11
Karlovarský	5	5	14
Ústecký	13	11	15
Liberecký	11	10	7
Královéhradecký	12	11	6
Pardubický	16	15	9
Středočeský	16	16	28
1. vlna celkem	192	181	184

Od března 2013 se v krajích připojily desítky dalších škol, které začaly vytvářet a konzultovat další vzdělávací programy ve 2. vlně projektu UNIV 3.

Další činnosti projektu UNIV 3 se zaměří na inovaci systému akreditací na MŠMT. Vytvořena má být řada metodik pro kontrolní činnost pracovníků ministerstva školství v této oblasti a připraven bude také elektronický systém pro podávání a vyřizování žádostí o akreditace. Inovována bude též metodika žádostí o akreditaci.

Aby měly aktivity vytvořené v projektu potřebný dopad, je nezbytné poskytnout maximum odpovídajících informací rozsáhlou mediální kampaní co nejširšímu okruhu potencionálních zájemců o využívání systému uznávání výsledků předchozího učení

PROGRAMY GESTOROVANÉ ŠKOLAMI V PRVNÍ VLNĚ UNIV 3

Moravskoslezský kraj

Kominík – Montáž komínů a komínových vložek, Pokrývač skládaných krytin střech historických budov, Výpomoc při přípravě pokrmů, Výroba knedlíků, Chemik pro obsluhu zařízení, Příprava teplých pokrmů, Vrtání kovových materiálů, Zemědělský kovář.

Kraj Vysočina

Dekorátér keramiky, Výrobce sádrových forem, Rytec skla, Sklář pro duté sklo, Brusič skla, Bourání masa, Porážka a konečná úprava těl jatečných zvířat, Ošetření jatečně opracovaných těl jatečných zvířat, Úpravy a opravy oděvů, Zámečník, Kominík – Měření spalin, Autolakýrník – finální povrchová úprava, Příprava pokrmů pro rychlé občerstvení, Skladník, Manipulace se zbožím a materiálem, Stavitel podzemní hrobky, Elektrické rozvody, Výroba a zpracování modelovací a marcipánové hmoty, Chovatel a ošetřovatel skotu, Pěstitel základních plodin, Chovatel a ošetřovatel ovcí a koz, Údržba lesních cest, Doprava dříví, Frézování kovových materiálů, Soustružení kovových materiálů.

Zlínský kraj

Brusič skla, Točič keramiky, Kontrolor strojírenských výrobků, Výroba jemného pečiva, Opravář strojů a zařízení v pěstování rostlin, Výpomoc při obsluze hostů, Výroba příloh, Manipulace se zbožím a materiálem, Řemeslná výroba perníků, Zhotovitel zateplovacích systémů, Údržba veřejné zeleně, Sportovní masáž.

Olomoucký kraj

Výroba karamelových a kandytových výrobků, Základy kovoobráběčské práce, Barman, Zemědělský kovář, Zhotovení pánských obleků, Manažer prodeje, Mechanik optických přístrojů, Evidence zásob zboží a materiálu.

Jihomoravský kraj

Chemik – laborant, Chovatel okrasných a akvarijních ryb, Střední škola lesnická a rybářská Bzenec, Knihař na automatických knihařských linkách, Kominík – Revizní technik spalinových cest, Montér strojů a zařízení, Podkovář, Podlahář povlakových podlah, Pokrývač skládaných krytin, Přeprava a ustájení jatečných zvířat, Ruční práce v produkčním zahradnictví, Rybníkář, Řemeslné zpracování čokolády, Sklenář, Sommelier, Stavební truhlář, Školkař, Úklidové práce v ubytovacím zařízení – pokojská, Zpracovatel ryb.

Jihočeský kraj

Doprava dříví, Elektrická zařízení, Florista, Fotograf v minilabu, Fotoreportér, Chovatel a ošetřovatel ovcí a koz, Chovatel a ošetřovatel prasat, Chovatel vodní drůbeže, Krajínář, Líhňař, Montér ocelových konstrukcí, Montér suchých staveb, Opravář malé zemědělské mechanizace, Ošetření jatečně opracovaných těl jatečných zvířat, Pěstební činnost a ochrana lesa, Podlahář betonových podlah, Pomocník podkováře, Pstruhař, Servisní technik klimatizace osobních automobilů, Výroba trvanlivého pečiva, Zelinář, Zhotovování sukní.

Plzeňský kraj

Vylévač keramiky, Výrobce lisované keramiky, Zpracování živočišných tuků, Autolakýrník – přípravář, Pokrývač skládaných krytin tvarově složitých střech, Práce v ubytovacím zařízení, Pokladní, Zedník, Podlahář dřevěných podlah, Příprava minutek, Malíř.

Karlovarský kraj

Balení a expedice masa, drůbežního masa, králíků, zvěřiny a výrobků z nich, Porážení, jatečné opracování a porcování drůbeže, Výroba konzerv, Výroba těstovin, Výroba nečokoládových cukrovinek, Výroba zmrzlin, Stříhání oděvů (stříhová služba), Obsluha pálících pecí, Sklář pro lisované sklo, Sklář pro duté sklo, Keramik-modelář, Vylévač keramiky, Výrobce lisované keramiky, Manažer prodeje.

Ústecký kraj

Porážka a konečná úprava těl jatečných zvířat, Zhotovování pánských plášťů a bund, Dělník ve strojírenské výrobě, Umělecký truhlář, Knihař na knihařských strojích, Kominík – kontrola a čištění spalinových cest, Kuchař expedient, Sadovník, Květinář, Prodavač, Stavitel podzemní hrobky, Elektrické instalace, Výroba nečokoládových cukrovinek, Složitá obsluha hostů, Broušení kovových materiálů.

Liberecký kraj

Autolakýrník – finální povrchová úprava, Sklář pro technické sklo, Malíř skla, Tavič skloviny, Výrobce vánočních skleněných ozdob, Výroba masných výrobků a drůbežích masných výrobků, Těžební činnost.

Královéhradecký kraj

Soustružení kovových materiálů, Obsluha CNC obráběcích strojů, Výroba chleba a běžného pečiva, Šička interiérového vybavení, Příprava pokrmů studené kuchyně, Jednoduchá obsluha hostů.

Pardubický kraj

Podlahář bezspárých podlah, Pěstitel základních plodin, Chovatel a ošetřovatel drůbeže a běžců, Prodej výsekového masa, masných výrobků, drůbežího masa, drůbežích výrobků, králíků, zvěřiny a ryb, Porážení, jatečné opracování a porcování drůbeže, Výroba konzerv, Výroba restauračních moučníků, Výroba perníku, Truhlář nábytkář.

Středočeský kraj

Ovocnář, Ošetřovatel koní, Greenkeeper, Sportovní masáž, Podlahář dřevěných podlah, Tapetář, Truhlář nábytkář, Výroba zákusků a dortů, Dlaždič, Tesař, Podlahář betonových podlah, Dlaždič prefabrikovaných dlažeb, Tapetář, Lakýrník a natěrač, Výroba sazenic, Pěstební činnost a ochrana lesa, Montážník nábytku, Zhotovování dámských kostýmů a plášťů, Střihání oděvů (střihová služba), Florista, Vazačské práce, Opravář strojů a zařízení v chovu zvířat, Opravář malé zemědělské mechanizace, Výpomoc při přípravě pokrmů, Výroba zmrzlin, Manipulační práce se zbožím ve skladu, Skladník, Opravář strojů a zařízení, Podlahář plovoucích podlah.

DVĚ ÚVODNÍ KONFERENCE

Před zahájením prvních pilotních ověřování programů 1. vlny se účastníci projektu UNIV 3 sešli v únoru 2013 na dvou úvodních konferencích, pořádaných 21. a 22.2. ve středočeské Nesuchyni a 25. a 26.2. v Brně.

Ze strany ministerstva školství tu zazněla např. úvaha Ing. Petra Špirhanzla, ředitele odboru financování a rozvojových nástrojů MŠMT ČR, nad tím, proč si školy projekty UNIV a jejich princip oblíbily: Nejde zde podle něho jen o to překonat nepříznivý demografický vývoj, anebo o rozvoj pracovníků využitelný i v počátečním vzdělávání. „Pro každou školu je důležité, aby byla na realizaci dalšího vzdělávání připravena, aby si jako poskytovatel dalšího vzdělávání věřila, byla v úzkém kontaktu s úřadem práce a intenzivně spolupracovala se zaměstnavateli,“ zaznělo z textu P. Špirhanzla. Proces uznávání výsledků předchozího učení, který je ústředním tématem projektu UNIV 3, podle něho rozvíjí a obohacuje vizi školy jako centra celoživotního učení. Zdůraznil také nutnost podporovat celoživotní kariérové poradce.

Podpora rekvalifikačního vzdělávání na školách v návaznosti na standardy NSK zazněla na konferenci také ze strany Úřadu práce ČR, ovšem s důrazem skutečnost, že vytvářené vzdělávací programy musí směřovat v praxi ke skutečnému lepšímu uplatnění uchazeče o práci. „**Na základě zkušeností lze konstatovat, že přílišná úzká specializace vybraných profesí v řadě případů nevede k lepšímu uplatnění uchazeče na trhu práce,**“ upozornil Ing. Josef Bürger z krajské pobočky Úřadu práce ČR v Brně. Menší firmy totiž podle něho od potenciálního zaměstnance požadují, aby vykonával více činností v určitém povolání: Jestliže tedy máme např. kuchaře, který je rozdělen na profesní (dříve dílčí) kvalifikace příprava studených pokrmů, příprava teplých pokrmů a přípravu minutek, nebyl by to podle něho u různých stravovacích zařízení problém, ale pro zaměstnavatele v restauraci to problém může být. „**Členění vzdělávacích programů tedy musí opravdu odpovídat nabídce volných pracovních míst na trhu práce,**“ zdůraznil Bürger.

REKVALIFIKOVANÍ BOURAČI MASA MOHOU NAJÍT PRÁCI MIMO SVŮJ REGION NEBO V SUPERMARKETECH

Příklad dobré praxe

Do Pardubic se v rámci projektu UNIV 3 začali sjíždět pedagogové ze středních odborných škol celé republiky, aby se tu připravili na novinku v pojetí rekvalifikací pro širokou veřejnost. Pro pozice „průvodců a hodnotitelů“ se tu připravili např. i učitelé z Jihlavska.

Skupina tří pedagogů ze SOŠ a SOU Třešť, respektive z kostelecké masny, se vypravila v březnu do pardubického hotelu Labe, aby se tu připravili na nové pozice v oblasti vzdělávání dospělých. Budou z nich totiž tzv. průvodci a hodnotitelé, jejichž úkolem bude provádět dospělé zájemce o doplnění kvalifikace Bourání masa celým procesem rekvalifikace, ale také zhodnotit, co z dané kvalifikace už eventuálně ovládají. To proto, aby se to nemuseli zbytečně učit znovu a trávit tak ve školních lavicích či v praktické výuce delší a nákladnější čas.

Cílem projektu UNIV 3 je mj. právě podpořit procesy uznávání výsledků tzv. předchozího učení. Lidé tak budou moci využít při rekvalifikacích ty dovednosti, které se během života už naučili mimo školu (to nově umožnil Zákon č. 179/2006 Sb.). Jde o to proměnit školy i ve schopné podnikatelské instituce, které při klesajícím počtu žáků nabídnou vzdělávání dospělým a zároveň si tak zajistí využití svých kapacit při očekávaném poklesu počtu dětí. Přitom se zároveň mají na školách vytvářet rekvalifikační programy pro dospělé v takových oborech, v nichž lidé v daném regionu mohou nejspíše najít zaměstnání.

V rámci celého projektu UNIV 3 bude připraveno celkem 350 konkrétních modulových rekvalifikačních programů, které vycházejí ze standardů NSK. Důležité bude i tzv. pilotní ověřování procesu uznávání podle těchto standardů. Celkem se uskuteční 600 takových pilotních rekvalifikačních kurzů pro různé kvalifikace. Konkrétní lidé se tedy v rámci projektu zdarma vrátí do lavic a vzdělávají se např. právě jako bouchači masa. Přitom hodnotitel zhodnotí jejich znalosti a průvodce jim nastaví právě takový průběh vzdělávání, který bude právě pro ně optimální.

Celý tento princip pak má být po skončení projektu uveden do praxe a stát se trvale udržitelným také proto, že vedle vzdělávacích institucí se k „pilotáží“ budou vyjadřovat především zaměstnavatelé. O spolupráci budou žádány také autorizující orgány a úřady práce.

Vyjeli k Labi

V první vlně projektu školy vytvořily 184 vzdělávacích programů, které prošly fází posuzování až k praktickému pilotnímu ověření. Pilotáži mají probíhat vždy do pěti týdnů po pardubickém školení příslušných průvodců a hodnotitelů. Na Vysočině byly v 1. vlně vytvořeny rekvalifikační programy pro celou řadu profesních, dříve dílčích, kvalifikací. Patří k nim i kvalifikace Bourání masa, Porážka a konečná úprava těl jatečných zvířat nebo Ošetření jatečně opracovaných těl jatečných zvířat. A právě ty se týkají třeštské školy a podniku Kostelecké uzeniny. Pro pozici průvodce vzdělávacím procesem se proto v březnu v Pardubicích školila Mgr. Eva Mocová – zástupkyně ředitele SOŠ a SOU Třešť. Pro pozice hodnotitelů pak učitelka odborných předmětů Ing. Anna Pelikánová a mistr odborné výuky v Kosteleckých uzeninách Antonín Sobotka.

„U bourání masa se soustředíme především na vepřové a hovězí maso, protože skopového a telecího je momentálně velmi málo,“ vysvětluje Sobotka. Absolvent rekvalifikace podle něho musí umět zvíře rozbourat na části, vykostit a upravit podle přání zákazníka.

„Rekvalifikační program jsme jako škola zpracovali a hodnotitelé k němu pasují tzv. hodnotící standard. Vedle praktických dovedností v něm budou i teoretické oblasti. Absolventi musí např. znát různé zrací procesy, tedy co probíhá v mase po jatečním opracování, jak se maso skladuje a řadu dalších věcí, které s tím souvisí,“ dodává Mocová.

Na otázku, zda takovouto konkrétní kvalifikaci mohou zvládnout i rekvalifikanti, kteří zpracovávání masa nikdy neviděli, jsou ale pedagogové skeptičtí: „Počítáme s tím, že řada rekvalifikantů bude právě z řad pracovníků masny, kteří už tu nějakou práci dělali. Tímto by teď měli získat osvědčení k této práci,“ shodují se.

Chybí vlastně bourači?

Pro pilotáž programu ke kvalifikaci Bourání masa, která začala koncem dubna 2013, tedy třeštská škola hledala prvních cca deset zájemců o bezplatnou účast. Program obsahuje přes 180 hodin vzdělávání, z toho cca 150 hodin je praxe a zbytek teorie. „**Na teoretickou část by rekvalifikanti jezdili do Třeště, na praxi by chodili do kostelecké masny během běžného pracovního dne a byli by zde zařazeni v rámci našich stávajících učňů,**“ naplánovali autoři programu na třeštské škole. V počátečním studiu se totiž v Třešti a Kostelci učí na řezníka a uzenáře přes tři desítky posluchačů.

Paradoxem přitom je, že desítky kvalifikovaných bouračů masa z kostelecké masny cca před dvěma lety odešly poté, kdy se zde omezila vepřová porážka. Lidé sice mohli v rámci holdingu přejít na jiné pozice a zejména do závodu v jihočeské Plané nad Lužnicí, to ale pro mnohé z nich nebylo přijatelné.

„V Kostelci se teď poráží méně, ale v Plané je stále nedostatek bouračů. Svoji roli hraje také dovoz masa ze zahraničí. I když i v Kostelci se krátkodobě stane, že je bourání tolik, že bourači nevědí, kam dřív, obecně se tu poráží méně,“ potvrdil ředitel SOŠ a SOU Třešť František Pospíchal. Zájemci o práci by tedy zřejmě za ní skutečně museli vyjíždět mimo region.

V okolí je masen více – Krahulčí, Studená, Hodice, ale nikde se podle informace třešťských pedagogů v současné době neporáží. Přesto má podle nich profesní kvalifikace Bourání masa šanci na uplatnění absolventů. Tu skýtají některé menší soukromé firmy a velkým odbytištěm by mohly být např. supermarkety. „Ty velké si totiž opravdu maso připravují samy,“ potvrdila Pelikánová. Soukromníci podle ní poměrně často chtějí pracovníky s dokladem o kvalifikaci.

Kantoři si věří

Připravit se na pozice průvodců a hodnotitelů v té – které profesní kvalifikaci je novinkou i pro samotné kantory. Nemají ale obavy, že by novou pozici nezvládli. „**Například bourání masa je technický obor, pro který člověk musí mít cit a zručnost, ale i jistou fyzickou konstelaci. Už při pilotáži, ještě před zkouškou, poznám, jak se k tomu kdo umí či neumí postavit,**“ uvažuje z praktického hlediska učitel odborného výcviku a nově i hodnotitel Sobotka. Problém nevidí ani zástupkyně ředitele SOŠ a SOU Třešť Mocová. „**Zkoušky budou probíhat dosti podobně jako u učňů,**“ říká.

Pilotáží by mělo projít cca osm lidí. A zda je tento konkrétní rekvalifikační program skutečně dlouhodobě udržitelný? „**To je otázka, efekt pro nás by to mělo, uvidíme. Ale tento nový princip rekvalifikací se řeší v celostátní úrovni a program tedy bude ke stažení v rámci celé sítě zapojených škol – efekt pro trh práce je proto celonárodní,**“ připomíná Mocová. Např. právě na vzniku programu pro Bourání masa se podílela vedle třešťské školy i škola v Chomutově.

OBJEKTIVNĚ ZHODNOTIT ZNALOSTI JE ÚKOL PLNÝ ÚSKALÍ

Zhodnotit znalosti dospělých lidí, kteří vstupují do procesu uznávání jejich kvalifikace, to bude při zkoušce úkolem hodnotitelů ze středních škol v projektu UNIV 3.

Být objektivní je ale velmi obtížný úkol, který v sobě ukrývá mnohá úskalí a nebezpečí. Kantoři ze středních škol se o těchto úskalích dověděli a dovídají na seminářích v pardubickém hotelu Labe.

Jak při nich pedagogům zdůrazňuje odbornice PhDr. Jiřina Novotná z Národního ústavu pro vzdělávání Praha, musí se takový hodnotitel snažit o maximální objektivizaci, přičemž je nesmírně obtížné porovnávat výkony různých lidí.

Jistou výhodou v tom mají technici, tedy hodnotitelé v těch případech, kdy je hodnoceným výsledkem nějaký změřitelný a relativně snadno posouditelný výrobek. Tak tomu ale v mnoha případech nebývá. „Je třeba brát v potaz, že opakovaný vstup do vzdělávacího procesu je zátěžová situace pro lidi, kteří třeba dvacet let nebyli ve škole. Teď mají najednou mluvit před cizími lidmi,“ zdůrazňuje Novotná.

Učitel si podle ní ze své pozice těžko uvědomuje, jak obtížná pozice to může být. Pro něho je to totiž běžné: „Je to ale doslova traumatizující situace. Při zdánlivé neznalosti pak u zkoušky nemusí jít o to, že člověk neumí, ale že se zablokoval. Už jen vstupem do školní budovy se v něm totiž může vše svírat a oživuje se pocit, že bude zase neúspěšný.“

Hodnotitel tedy musí klást velmi jasné a srozumitelné otázky. Při posuzování činností platí zásada nejdříve pozorovat, až potom hodnotit. „Člověk totiž na nás může při plnění prvního úkolu vytvořit velmi zavádějící dojem. Musíme proto hodnotit až celek, což většina z nás nedělá,“ upozorňuje lektorka. Číhají tu i další nebezpečí. Může se stát např. i to, že si hodnotitel vytvoří od první otázky chybný dojem, že hodnocený vše umí a že tím pádem nepotřebuje žádnou pomoc.

Riziko v této oblasti přináší připisování vlastností na základě podobnosti a efekt mírnosti a shovívavosti. „Máme totiž tendenci přisuzovat někomu, koho vidíme poprvé, vlastnosti něčoho jiného, koho známe a kdo je mu podobný. Efekt mírnosti funguje velmi prostě – milí a sympatičtí lidé zkrátka mívají lepší hodnocení. To funguje všude, ve škole i v práci. Pokud hodnocení neprobíhá přímo formou testů, pak sympatie vzbuzující lidé často získávají lepší zaměstnání než s nimi odborně srovnatelní, ale třeba i než lidé s vyšší odborností a úrovní znalostí,“ varuje Novotná.

Uvědoměné sympatie k hodnocenému prý ale mohou paradoxně přinést i přesně opačný důsledek. Část hodnotitelů si řekne – pozor, je mi sympatický, tak budu přísnější! Člověka pak naopak podhodnotí. „Mírnější přístup ke zkoušenému může souviset i s jeho fyzickou atraktivitou – ti hezčí mohou hned udělat lepší dojem a přistupuje se k nim jinak. Svoji roli hraje i otázka věku. Těm věkově blízkým zkrátka lépe rozumíme,“ dodává Novotná.

Stejný výkon tedy mohou dva lidé hodnotit dosti rozdílně, i když mají pro hodnocení dány stejné parametry.

Na co má brát hodnotitel zřetel:

- Opakovaný vstup do vzdělávacího procesu je zátěžová situace pro lidi, kteří třeba dvacet let nebyli ve škole.
- Mluvit před cizími lidmi je pro zkoušené traumatizující situace. Zdánlivá neznalost u zkoušky proto může být důsledkem zablokování, nikoli neznalosti.

Jak by měl hodnotitel reagovat:

- Je třeba klást velmi jasné a srozumitelné otázky.
- Při posuzování činností platí zásada nejdříve pozorovat, až potom hodnotit. Hodnocený totiž může při plnění prvního úkolu vytvořit velmi zavádějící dojem, ať už pozitivní či negativní.
- Pozor na efekt mírnosti a shovívavosti: nepřipisovat zkoušenému vlastnosti na základě podobnosti s osobou, kterou hodnotitel zná a které je zkoušená osoba podobná.
- Vyhnout se podvědomému nadhodnocení milých a sympatických lidí.
- Vyhnout se v hodnocení záměrně vyšší přísnosti vůči milým a sympatickým lidem.
- Nepodlehnout fyzické atraktivitě zkoušeného.
- Nenechat se ovlivnit generační spřízněností se zkoušeným.

PROJEKT UNIV 3

Bližší informace o projektu poskytnou:

PhDr. Jana Bydžovská, hlavní manažerka projektu, NÚV Praha,
tel: 274 022 312

PhDr. Helena Marinková, Ph.D., obsahová manažerka projektu, NÚV Praha,
tel. 274 022 311

Národní ústav pro vzdělávání,
školské poradenské zařízení a zařízení
pro další vzdělávání pedagogických pracovníků

Weilova 1271/6; 102 00 Praha 10
Tel.: 274 022 111

www.nuv.cz/univ3

